

Lätt, snabb och öm

S.Stolpe

July 22-23, 2015

Inte oävet. I mångt och mycket något av en 'page-turner'. Stolpe är en driven, om än hafsig, berättare¹. Romanen utspelar sig i Paris strax efter kriget, och ett par olika berättelser löper parallellt för att under resans gång knyts till varandra. Detta i likhet med de korta kapitlen, som ger en raphet till skildringen, hindrar läsaren för att tröttna, så fort en episod har avslutats, med en liten cliff-hanger, tar en annan tråd vid, som väcker nytt intresse för läsaren, vars så kallade attention-span inte förväntas vara för långt.

Tre personer utgör berättelsens kärna. Först och främst den svenske intellektuelle vid namn Kansdorf, som bor romantiskt i ett litet kyffe, med en varmhjärtad hushållerska som regelbundet tittar till honom och drygar ut sin lön genom att snatta från honom. Han är dödssjuk i cancer och befinner sig i en existentiell kris, som bland annat tar sig uttryck i att han besöker regelbundet mässorna i katolska kyrkor runt om i Paris. Han har en läkare vid namn Lebrun som blir till en slags vän. Cynisk och ateistisk, urtypen för den råde och materialistiske läkaren in litteraturen. Ful som stryk och med ett sexuellt mindervärdeskomplex som följd. Denne läkare i sin tur har en gammal studiekamrat, numera dominikanermunk Perezcaballero, vars fästnös han en gång hade stulit och gift sig med, tydligen bara för att visa sitt överläge gentemot en kamrat han kände sig underlägsen inför. Munken faller också in i en kris. En lovande teolog från början, men sedan torkade hans idéer bort och istället ägnar han sig åt värtaliga predikningar och att tjäna kyrkan. Men något går fel, han börjar inse att han visserligen är begåvad men högmodig, självisk utan förmåga till verklig kärlek. Han trodde han tjänade Kristus men hade egentligen bara tjänat sig själv genom Kristus. Det vanliga religiösa, speciellt katolska dilemma, hur kan man vara egoistisk om man söker frälsning och hänförd lycka i Kristus. I slutet av boken knyts denna tråd till den första genom att munken sända att vara biktfader till den döende Kansdorf, men i själva verket biktas sig själv inför den döende. Det blir till en kamp mellan de forna vännerna, munken och läkaren, om Kansdorfs själ och avslutande lycka. Munken vill honom att omfamna och acceptera lidandet, läkaren vill förkorta det, men drar till slut det kortaste strået.

Romanen är fylld med episoder, till den mest originella, som för tankarna till Gide, är hur läkaren Lebrun tuktar sin stjälande son genom att pillra ut en efter en de dyrt förvärvade slantarna i dennes sparbössa under hans frånvaro på bio. Kansdorf hade en ung vacker hustru som han dyrkade och som dog i cancer. Ett par år senare får han i sin hand brev skrivna av sin framlidna hustru till hennes likaledes framlidna syster som får honom att till en början misstänka sedan med svartsjukans obönhörliga dynamik sluta att hon varit honom otrogen. Han konfronterar sin vän, han starkaste bevis varandes den fras som utgör bokens titel, och som återfinnes såväl i hennes brev som i en av vännens

---

¹ I sina skildringar tappar han lätt tråden när det anbelangar koherensen för detaljer, av vilka exempel kan ges, men alltför irrelevanta för att vara av intresse.

romaner, och det hela avlöper komiskt när denna kan svära sig fri. Han kan aldrig förlåta sin döda fru, ty även om hon inte var otrogen i dåd så i tanke, med vännen som oskyldigt projektionsobjekt, är detta nästan ännu värre. Lebrun blir kär i en firad skådespelerska och teaterdirektör. Han gör sig därmed till ett åtlöje och bestämmer sig att på ett djävulskt sätt hämnas henne. Såsom hennes förtrogne läkare nästlar han sig in, oskadliggör rivalen genom en presskampanj, skänker henne medlidande, gör henne kokainberoende, klarar upp hennes trassliga teateraffärer (och gör dävidlag en hacka på sitt satsade kapital), till slut kapitulerar hon och han låter sig förföras. Man finner även en charmerande vårutflykt till en medeltida fransk stad med romerska anor tillsammans med en helgonlik ung rysk judinna, mirakulöst räddad från gaskamrarna, för vilken han faller med en andlig kärlek. Hon har bestämt sig för att bli en nunna.

Stolpe breder på med gott humör. De teologiska passagerna om lidandet och Kristus är svulstig skrivna, vidlyftiga, repetitiva och breder ut sig ohämmat över sidorna, dock fungerar de just därför, och uppenbart även de skrivna under den av det sprudlande humöret frodandes och inspirationen som tillåts flöda över. Skall man ta dem på allvar? Stolpe sökaren och konvertiten menar troligen så, men kanske inte Stolpe författaren.

July 23, 2015 **Ulf Persson:** *Prof.em, Chalmers U.of Tech., Göteborg Sweden* ulfp@chalmers.se